

LGBT สิทธิมนุษยชน และการดำเนินงานด้านสตรีและครอบครัว

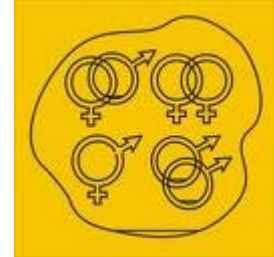
พรีดา ภูมิสวัสดิ์

นักพัฒนาสังคมชำนาญการ

สำนักส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย

เมื่อกล่าวถึงคำว่า LGBT อาจจะมีหลายท่านที่ไม่คุ้นเคยกับคำว่า LGBT และอาจจะสงสัยว่าย่อมาจากอะไร มีความหมายอย่างไร รวมทั้งมีความเกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและการทำงานด้านสตรีและครอบครัวอย่างไร

คำว่า LGBT ย่อมาจาก Lesbian Gay Bisexual and Transgender (หญิงรักหญิง ชายรักชาย ผู้ที่รักสองเพศ และผู้ที่ข้ามเพศ) แปลโดยรวมในภาษาไทย หมายถึง กลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ (gender diversity) หรือ กลุ่มเพศที่สาม LGBT เป็นคำศัพท์และแนวคิดที่พัฒนาในประเทศตะวันตกช่วงศตวรรษที่ ๒๐ โดยอธิบายถึงผู้ที่มีความชอบและการแสดงออกทางเพศอีกกลุ่มหนึ่ง นอกเหนือจากกลุ่มคนที่รักต่างเพศ (heterosexual) นอกจากนั้น ยังมีคำศัพท์อื่นที่ใช้เรียกกลุ่ม LGBT เช่น Queer ซึ่งเป็นคำศัพท์ที่พัฒนาขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา และมีผู้นิยมใช้อย่างแพร่หลาย เช่นเดียวกับ LGBT

- Lesbian** หมายถึง ผู้หญิงที่มีความสนใจและพึงพอใจทางเพศกับผู้หญิง
- Gay** หมายถึง ผู้ชายที่มีความสนใจและพึงพอใจทางเพศกับผู้ชาย
- Bisexual** หมายถึง ผู้หญิงหรือผู้ชายที่มีความสนใจและพึงพอใจทางเพศทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ
- Transgender** หมายถึง บุคคลที่มีความรู้สึกความชอบ และการแสดงออกทางเพศตรงข้ามกับเพศทางชีววิทยาหรือเพศที่มีโดยกำเนิด
- Transmen /Transwomen** คือผู้ที่แปลงเพศ

หลังจากการประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๔๙๑ ทั่วโลกได้นำปฏิญญาดังกล่าวเป็นแนวทางในการประกันสิทธิเสรีภาพของบุคคล อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ยังคงได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม และถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ภาพลักษณ์ของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศมักถูกนำเสนอออกมาในเชิงลบ เช่น เป็นผู้มีอารมณ์ความรู้สึกรุนแรง ก้าวร้าว นอกจากนั้น สังคมยังกีดกันสิทธิหรือโอกาสความก้าวหน้าในการพัฒนาตนเองของผู้ที่มีความหลากหลายทาง

เพศเนื่องจากอคติความเชื่อที่ไม่ถูกต้องต่อผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ เช่น การกีดกันในการรับตำแหน่งบริหารระดับสูง

จากสถานการณ์การละเมิดสิทธิต่างๆ ของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ และการรวมกลุ่มเพื่อเรียกร้องสิทธิที่พึงมีพึงได้ของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศเพิ่มมากขึ้น ทำให้ประชาคมโลกเริ่มตระหนักและให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น

หลักการโยกยAKARTA (The Yogyakarta Principles) จึงได้ถูกกำหนดขึ้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศและองค์กรต่างๆ ที่ทำงานด้านสิทธิความหลากหลายทางเพศจากทั่วโลก เพื่อเป็นมาตรฐานการปฏิบัติในการส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยใช้บรรทัดฐานจากกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ซึ่งหลักการดังกล่าวได้ครอบคลุมถึงสิทธิเสรีภาพต่างๆ ที่ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศพึงมีพึงได้ เช่น สิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากสิทธิมนุษยชนเท่าเทียมกับคนทั่วไป สิทธิที่จะได้รับการปกป้องจากการข่มขู่ข่มขืนทุกรูปแบบ สิทธิ ในการประกอบอาชีพ และสิทธิและเสรีภาพในการแสดง ความเห็นและการแสดงออก

ในส่วนของประเทศไทยนั้น สิทธิของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ตามมาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๐ ซึ่งเน้นถึงหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาค และเสรีภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรา ๓๐ ได้ระบุถึงการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ และให้คำอธิบายว่าเพศ หมายถึง ความหลากหลายทางเพศ ซึ่งถือว่าเป็นความก้าวหน้าของกฎหมายไทยที่ได้ระบถึงความหลากหลายทางเพศในกฎหมายสูงสุดของประเทศ อีกทั้งในสังคมไทยโดยทั่วไปไม่ได้มีการต่อต้านกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศอย่างรุนแรง แต่อย่างไรก็ตามในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายใดที่รับรองและให้ความคุ้มครองเฉพาะแก่กลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศเพื่อให้ได้รับสิทธิต่างๆ เช่น สิทธิการสมรส

ในฐานะที่สิทธิของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศเป็นสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นสิทธิที่ไม่ควรถูกละเมิดและรัฐควรให้การคุ้มครอง ดังนั้น ในการดำเนินงานต่างๆ ทั้งของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องโดยตรงและไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นสิทธิมนุษยชนควรตระหนักว่ากลุ่มเป้าหมายในการทำงานไม่ได้มีเพียงแคหญิงหรือชายเท่านั้น แต่ยังมีกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศรวมอยู่ด้วย ซึ่งมีปัญหา ความต้องการ และข้อจำกัดที่แตกต่างจากบุคคลอื่นๆ ตัวอย่างเช่น ในการส่งเสริมความเสมอภาค หญิงชาย ควรคำนึงถึงมิติหญิงชายที่ไม่จำกัดแค่ความเป็นหญิงหรือชาย และควรคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายผู้หญิงที่มีความหลากหลายทางเพศ เช่น กลุ่มหญิงรักหญิง หรือผู้หญิงที่ต้องใช้ชีวิตกับผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ เช่น ผู้หญิงที่สมรสกับสามีที่เป็นเกย์ ซึ่งจะทำการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรมมีความครอบคลุมถึงกลุ่มเป้าหมายต่างๆ มากขึ้น สำหรับการดำเนินงานในด้านกาส่งเสริมสถาบันครอบครัว ควรคำนึงถึงรูปแบบของครอบครัวที่มีความแปรเปลี่ยนไป ในปัจจุบันมีกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวมากขึ้น ซึ่งกลุ่มดังกล่าวก็มีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างไปจากครอบครัวต่างเพศ ถึงแม้ในทางกฎหมายกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศยังไม่ได้การรับรอง แต่การดำเนินการเพื่อให้บุคคลเหล่านั้นได้รับสิทธิที่พึงมีพึงได้ตามสิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งที่ควรดำเนินการ เช่น การกำหนดแนวทางในการให้บริการที่คำนึงความหลากหลายทางเพศในกรณีปัญหาความรุนแรงในครอบครัวแก่ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ เป็นต้น

ท่ามกลางสังคมที่มีความแตกต่างหลากหลาย การเคารพและยอมรับสิ่งที่แตกต่างหลากหลาย
อย่างมีความเข้าใจ เป็นพื้นฐานในการทำงานที่คำนึงถึงกลุ่มคนที่มีสภาพปัญหา ความต้องการ และ
ข้อจำกัดที่แตกต่าง จะทำให้การทำงานเกิดประโยชน์สามารถกระจายทรัพยากรอย่างทั่วถึงแก่ประชากร
กลุ่มต่างๆ มากขึ้น ส่งผลให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง

.....